

Barbara Kromolicka

ORCID 0000-0002-1831-6623

Uniwersytet Szczeciński

Soroptymistki w Polsce¹

Soroptimist women in Poland

Abstract

The presented article presents the basic assumptions and goals of the activities of a still little-known women's organization – the Polish Union of Soroptimist International (SI). It has been operating in Poland since 1990 as the first women's club of this nature in Eastern Europe. The club is entered by women with higher education, holding sufficiently high professional positions, with a high social status, creating a charitable organization. In their goals and objectives SI Clubs are oriented towards both self-improvement and charity in the area of their local environment.

Keywords

Soroptimist International; women's organization; social movements; charity action

Wprowadzenie

Działaniem soroptymistek w Polsce fascynuję się od blisko 10 lat. Był też i taki etap w moim życiu, gdy wraz z innymi wspaniałymi kobietami chciałyśmy utworzyć taką organizację w Szczecinie. Opiekunem wprowadzającym dla naszej grupy była soroptymistka ze Słupska, co związane było z zasadą powoływania nowego klubu, czyli wprowadzaniem w strukturę organizacji Soroptimist International przez osobę z innego, a już istniejącego klubu. Nasza grupa niezwykłych kobiet, licząca osiem osób, zapowiadała się wspaniale, jednak liczne dodatkowe aktywności, głównie zawodowe, oraz już podjęte działania społeczne utrudniały podjęcie kolejnych wyzwań i pełne zaangażowanie w ten znakomity, ale niezwykle wyma-

¹ Artykuł jest poszerzoną i zaktualizowaną wersją tekstu opublikowanego w 2021 roku pt. *W enklawach działania społecznego – soroptymistki w Polsce*, [w:] L. Gołdyka, I. Machaj (red.) *Enklawy życia społecznego*, Szczecin 2021, s. 611–620.

gający dużego zaangażowania projekt. Ostatecznie nie udało się i w Szczecinie nie powstał klub soroptymistek.

Podstawą działania klubu soroptymistek jest zbudowanie wyjątkowych, prawidłowych relacji z innym człowiekiem, relacji, których podstawowym wyznacznikiem staje się dobro wspólne. Koncepcja dobra wspólnego wywodząca się od Arystotelesa zakłada społeczne współdziałanie, którego celem jest sprawiedliwość umożliwiająca wszystkim członkom danej społeczności dobre życie i postępowanie. Charakterystyczną zaś cechą budowy dobra wspólnego jest otwartość na drugiego człowieka.

Dziś otwierają się niezliczone możliwości zaangażowania swego czasu i talentów dla potrzeb, dobra drugiego człowieka. W środowiskach lokalnych zauważalny jest systematyczny rozwój i związana z tym rosnąca rola oraz siła oddziaływania sektora pozarządowego. Dynamizm rozwojowy trzeciego sektora jest dla wielu istotnym wskaźnikiem „kapitału społecznego na różnych poziomach struktury społecznej i w odniesieniu do rosnącego wachlarza spraw”². Od lat prowadzone w Polsce badania dotyczące funkcjonowania i rozwoju sektora pozarządowego przekonują, że odnotowujemy systematyczny wzrost liczby organizacji pozarządowych, szczególnie tych, których misją jest niesienie pomocy innym.

Analizując na podstawie literatury przedmiotu główne motywy angażowania się ludzi w działalność prospołeczną, wyróżnić możemy – moim zdaniem – dwa rodzaje nastawień: do pierwszego zaliczymy tych, których motywacją pomocy innym jest ich rekompensata za pomoc, której sami wcześniej doświadczyli, będąc w sytuacji trudnej – przykładem takich zachowań jest np. wolontariat w hospicjum. Drugą grupę stanowią natomiast ci, którzy – mając już najczęściej stabilizację rodzinną i zawodową, poszukują źródeł nowych doświadczeń i wyzwań, ukierunkowanych na poszukiwanie sensu swojego życia i budowanie jego jakości. Co istotne, podjęcie decyzji o własnej aktywności coraz częściej nie nosi znamion przypadkowości czy działania pod wpływem silnego impulsu, potrzeby. Przeciwnie – dobór miejsca, celu działania, grupy itp. to zaplanowany, spełniający indywidualne, często wysublimowane oczekiwania plan. Interesującym przykładem dla tej drugiej grupy zachowań społecznych jest działalność klubów soroptymistek elitarniej kobiecej organizacji typu WOMEN LIONS CLUB, ZONTA czy SOROPTIMIST CLUB, które w swych celach i zadaniach nastawione są zarówno na samodoskonalenie, jak i na dobroczynne oddziaływanie w obszarze swojego środowiska lokalnego.

² K. Frysztacki, *Między ładem dominującym i alternatywnym; przyczynek do socjologicznej interpretacji sektora pozarządowego*, [w:] B. Kromolicka (red.), *Praca socjalna w organizacjach pozarządowych. Z problemów działania i kształcenia*, Toruń 2005, s. 19.

W prezentowanym artykule przedstawione zostaną podstawowe założenia i cele działalności jednej z takich kobiecych organizacji – Polskiej Unii Soroptimist International (SI), która w Polsce działa od 1990 roku jako pierwszy kobiecy klub o tym charakterze w Europie Wschodniej. Do klubu wchodzi i tworzą organizację charytatywną kobiety mające wykształcenie wyższe, piastujące odpowiednio wysokie stanowiska zawodowe, o wysokim statusie społecznym.

Idea i kierunki działania klubu soroptimistek

Soroptimist (z języka łacińskiego *sorores*, *optima*) oznacza siostry najlepsze lub *sorores ad optimum* – siostry dążące do najlepszego (w domyśle – działające).

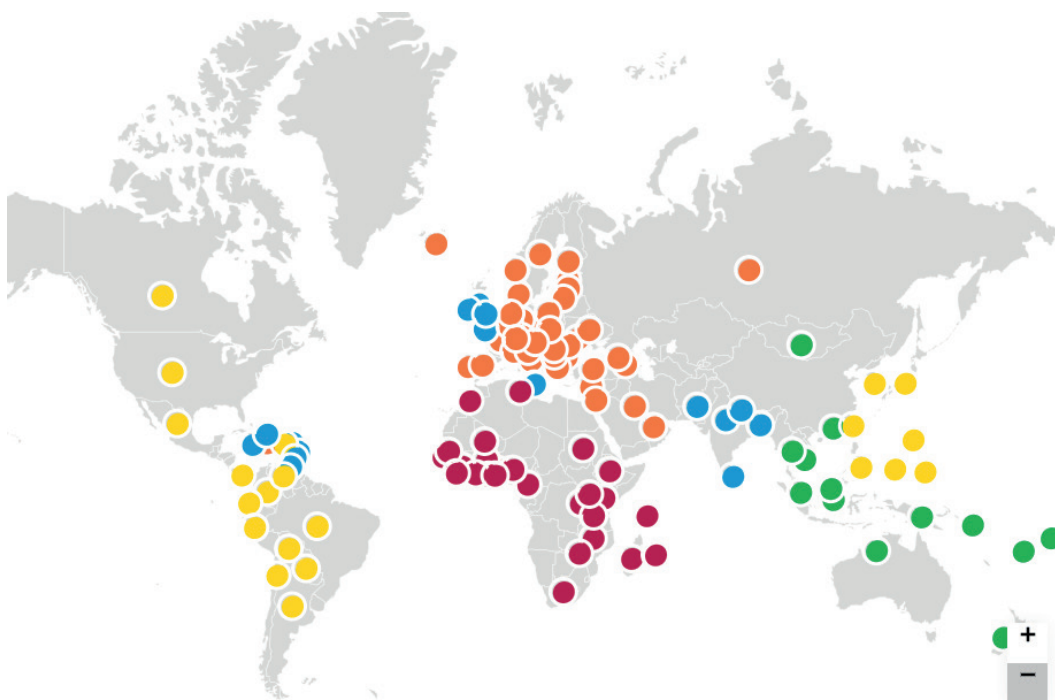
Idea soroptimistek zrodziła się w Ameryce, w Kalifornii, 3 października 1921 roku. Pierwszy klub powstał z inicjatywy żon rotarian (znanego w całym świecie elitarnego klubu mężczyzn) i skupiał 80 kobiet. Wkrótce potem w latach 1922–1923 powstawały kolejne kluby w sąsiednich miastach: San Francisco, Los Angeles i Sacramento, a następnie na wschodnim wybrzeżu Ameryki – w Waszyngtonie i Nowym Yorku. Na początku 1924 roku inicjatywa przekroczyła ocean i jako siódmy z kolei w świecie powstał klub w Londynie, a następnie w Paryżu. Do roku 1930 do tego ruchu przyłączają się kolejno kluby w Kanadzie, Holandii, Włoszech, Austrii, Niemczech, Belgii, Szwajcarii, Szkocji, a nawet na Cejlonie i w Japonii.

Pierwszych 7 klubów europejskich spotkało się w 1928 roku z 17 klubami amerykańskimi na pierwszym kongresie w Waszyngtonie i wtedy zapadła decyzja o wyłonieniu dwóch federacji: amerykańskiej i europejskiej.

W 1934 roku Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii, gdzie liczba klubów soroptimistek bardzo się rozbudowała, oddzieliła się od federacji europejskiej, tworząc własną, trzecią z kolei, Federację Wielkiej Brytanii i Irlandii. Po okresie II wojny światowej Soroptimist International wznowił działalność klubową, pozyskując kolejne zwolenniczki, także w nowych krajach całego świata, a wśród nich powstały kluby w Brazylii, Finlandii, Meksyku, Rodezji, Panamie, Grecji itd.

Obecnie, 104 lata od założenia pierwszego klubu, Soroptimist International jako organizacja zrzeszona w sieci ruchu wolontariatu działa w pięciu federacjach. Są to: Soroptimist International Africa Federation (SIAF), Soroptimist International of the Americas (SIA), Soroptimist International of Europe (SIE), Soroptimist International of Great Britain & Ireland (SIGBI) oraz Soroptimist International South East Asia Pacific (SISEAP). Działają w nich kluby ze 118 krajów i liczą 65 000 członkiń³. Rozmieszczenie klubów prezentuje ilustracja 1.

³ <https://www.soroptimistinternational.org/> [dostęp: 24.01.2025]

Ilustracja 1. Rozmieszczenie klubów Soroptimist International na świecie

Źródło: <https://www.soroptimistinternational.org/about-us/our-global-network/> [dostęp: 24.01.2025]

Główna siedziba federacji europejskiej znajduje się w Genewie, a oficjalnymi językami są angielski i francuski.

SI jest organizacją reprezentowaną w ONZ. Ma status doradcy pierwszej kategorii w Radzie Ekonomicznej i Socjalnej, jest akredytowana do Programu Narodów Zjednoczonych dla środowiska, w Komitecie UNESCO, UNICEF-u, FHO, WHO, Międzynarodowej Organizacji Pracy. Ma swoją reprezentację w European Women's Lobby (Bruksela), OBWE – Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (Wiedeń i Warszawa), a także w Radzie Europy w Strasburgu, gdzie ma prawo głosu. Współpracuje z organizacjami dla promocji porozumienia międzynarodowego, dobrej woli i pokoju, respektując ścisłą neutralność w sprawach politycznych, narodowościowych i religijnych. To organizacja, co zdecydowanie należy podkreślić, apolityczna i bezwyznaniowa. W swych celach zakłada:

- podtrzymywanie wysokiego poziomu moralnego w interesach, w realizowanej profesji oraz w ogólnym poziomie życia członkiń;
- promowanie praw człowieka dla wszystkich, a w szczególności prawa kobiet;
- rozwijanie przyjaźni i poczucia jedności między soroptimistkami wszystkich krajów;
- ożywianie ducha służby człowiekowi i porozumienia międzyludzkiego;

- przyczynianie się do budowania zaufania międzynarodowego i powszechnej przyjaźni⁴.

Organizacja realizuje swój program działania w sześciu dziedzinach życia i funkcjonowania społeczności. Są nimi:

- 1) rozwój gospodarczy i społeczny;
- 2) edukacja i kultura;
- 3) zdrowie;
- 4) ochrona środowiska;
- 5) prawa człowieka/status kobiet;
- 6) budowanie przyjaźni i zrozumienia między narodami.

Główną misją działania SI jest zmiana życia i statusu kobiet i dziewcząt poprzez edukację, wzmacnianie ich pozycji i stwarzanie im możliwości.

Prospołecznie ukierunkowaną postawę soroptymerek obrazuje emblemat zaprojektowany przez założycielkę klubu w Kalifornii w latach 20. XX wieku. Przedstawia on kobietę z uniesionymi ramionami, która trzyma flagę soroptymerek w otoczeniu promieni. Po prawej stronie obramowania znajduje się liść laurowy, po lewej liść dębu. To symbole oczywistych przymiotów klubu – promieniującego, zwracającego się z otwartymi ramionami, z otwartym sercem do innych, z laurem wieńczącym podejmowane wysiłki i liśćmi dębu wskazującymi na siłę wewnętrzną, motywującą do działania i pokonywania związanych z tym trudów. Oficjalnymi kolorami organizacji jest kolor niebieski, symbolizujący spokój i nadzieję, oraz złoty – kolor zwycięstwa i sukcesu (il. 2).

EDUCATE, EMPOWER, ENABLE

Ilustracja 2. Emblemat soroptymerek

Źródło: www.soroptimist.org.pl/historia

⁴ <https://www.soroptimistinternational.org/> [dostęp: 24.01.2025]

W Polsce pierwszy klub soroptymistek powstał dopiero w 1990 roku w Warszawie. Kolejne kluby powstały w Bielsku-Białej (1991 rok), Krakowie (1996), Gdańsku (1996), Gliwicach (1997), Katowicach – 2 kluby, Olsztynie (1995), Słupsku (2000), Tychach, Warszawie (drugi klub) i Zabrze. Po latach nastąpiły zmiany. Część najstarszych klubów utrzymała swoje aktywności, ale kluby w Zabrze, Tychach i kolejny – młodszy – w Warszawie – niestety nie utrzymały działalności. Aktualnie w Polsce aktywnie działa 11 klubów. Są to kluby SI w Warszawie – od 1990 roku, Bielsku-Białej – od 1991 roku, Olsztynie – od 1995 roku, Gdyni – od 2022 roku; Gdańsku – od 1996 roku, Katowicach – od 1996 roku, Krakowie – od 1996 roku, Słupsku – od 2000 roku, Wrocławiu I – od 2013 roku, Cieszynie od 2014 roku, Wratysłavia – od 2020 roku. W klubach zrzeszone jest 245 soroptymistek.

Wspólnie wszystkie kluby tworzą Unię Klubów Polskich Soroptimist International. Przyjęta przez Unię ogólna dla wszystkich zrzeszonych dewiza „być lepszą i służyć innym” w praktyce oznacza różnorodną działalność każdego z klubów w wymienionych już obszarach działania soroptymistek, uwarunkowaną dodatkowo miejscem – rejonem funkcjonowania klubu, a szczególnie jego składem osobowym, cechami osobowościowymi i zainteresowaniami poszczególnych członkiń klubu.

W zgodzie z ogólnymi założeniami światowego soroptymizmu każdy z działających klubów w Polsce realizuje trzy zasadnicze cele:

- społeczne – sprowadzające się do kreowania, podtrzymywania i rozwijania przyjacielskich więzi między członkiniami tego samego klubu oraz między członkiniami klubów z innych miast i krajów, propagowanie praw kobiet;
- moralne – to stawianie członkiniom wysokich wymagań etycznych i norm moralnych we wszystkich dziedzinach ich życia, szczególnie zaś w życiu prywatnym i zawodowym, co w praktyce sprowadza się do przedkładania wartości moralnych i duchowych nad materialnymi;
- służenia – podejmowanie działalności charytatywnej wobec społeczności lokalnej, narodowej i światowej; podtrzymywanie działalności humanitarnej w zakresie zdrowia, postępu nauki, edukacji, sztuki itp., innymi słowy działania ukierunkowane są na budowę dobra wspólnego.

Organizacja klubu SI

Siłą i bazą funkcjonowania każdego klubu są jej członkinie. Z zasady ruch skupia wyłącznie kobiety, które w swoim zawodzie osiągnęły wysoką pozycję i które osiągnięcie tej pozycji zawdzięczają wyłącznie sobie, tj. swoim talentom, pracowitości, przedsiębiorczości i uporowi. Kobiety wchodzące w struktury organizacji soroptymistek dodatkowo odznaczać się muszą nienaganną postawą etyczną, a zatem cechuje je wysokie morale osobiste, są osobami godnymi zaufania.

W tej, bez wątpienia bardzo skrupulatnie dobranej, elitarnej grupie spotykają się ze sobą kobiety działające na co dzień w różnych dziedzinach życia: nauki, kultury, biznesu itp. Zasadą jednak jest, że w każdym klubie określona profesja zawodowa czy też specjalizacja zawodowa reprezentowana może być tylko przez jedną z członkiń. Wymóg ten sprzyja tworzeniu w strukturze wewnętrznej organizacji profesjonalnego zespołu, samodoskonalającego się, niezależnego, zdolnego własnymi siłami realizować przyjęte przez klub główne cele działalności, a jednocześnie stanowiącego swoistą grupę wsparcia, samopomocową wobec poszczególnych członkiń.

Jeden klub może liczyć maksymalnie tylko 25 osób. Przyjęcie każdej nowej członkini do klubu odbywa się na zaproszenie dwóch członkiń, za ich poręczeniem oraz przy jednomyślnej akceptacji (głosowanie tajne) całego klubu. Wprowadzenie do klubu kolejnej osoby oznacza przyjęcie na siebie odpowiedzialności za funkcjonowanie klubu, budowanie jego atmosfery i jednocześnie za osobę wprowadzaną.

Tworzona przez członkinie specyficzna rodzina cementowana jest więzią wzajemnej serdeczności, lojalności i odpowiedzialności, co w praktyce oznacza wzajemną pomoc w różnych sytuacjach życiowych w odniesieniu do – zarówno zawodowych, jak i prywatnych – obszarów funkcjonowania członkiń. Przynależność klubowa do stowarzyszenia Soroptimist International jest wysoko ceniona przez poszczególne członkinie i odbierana jako szczególny zaszczyt.

Soroptymistki obowiązuje kanon skromności, co znajduje swoje odzwierciedlenie w realizowanej działalności zawodowej i społecznej. Wszelkie środki finansowe konieczne dla realizacji podejmowanych projektów pomocowych, charytatywnych pozyskiwane są przez członkinie klubu w środowisku, w którym działają. Ten fakt wymaga podkreślenia, ponieważ z uwagi na zajmowane pozycje zawodowe (z reguły członkinie zajmują wysokie stanowiska zawodowe) prawdopodobnie stać by je było na własne finansowe wsparcie podejmowanych projektów.

Realizowane projekty klubów SI

Wszystkie kluby soroptymisteek w Polsce włączają się w realizację głównego kierunku światowego działania tego ruchu zapoczątkowanego w 1921 roku, a ukierunkowanego na zmianę życia i statusu kobiet oraz dziewcząt poprzez edukację, wzmacnianie pozycji i stwarzanie możliwości. Główne jednak hasło polskiej Unii SI: „Myślimy globalnie, ale soroptymizm działa lokalnie”, pozostawia klubom dowolność w działaniu jednoznacznie ukierunkowaną na niesienie wsparcia głównie w środowisku lokalnym, czyli środowisku, w którym działa klub soroptymisteek. Niezmiennie zasadniczą część działalności wszystkich klubów stanowią projekty charytatywne, dzięki którym zaspokajane są potrzeby osób znajdujących się

w trudnym położeniu. Jak czytamy na stronie informującej o działaniu, kluby zrzeszone w Unii SI (11 klubów) w 2023 roku zrealizowały łącznie aż 101 projektów.

Najważniejsze w tym zakresie przedsięwzięcia to: wspieranie działalności opiekuńczych, domów dziecka, hospicjów, domów seniora, zakup aparatury medycznej dla ratowania dzieci, wsparcie finansowe „zielonych szkół” i letniego wypoczynku dzieci, wspieranie budowy ośrodka rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych, włączanie się w liczne akcje dobroczynne w konkretnych środowiskach lokalnych w zależności od dostrzeganych potrzeb, inicjatywy i możliwości organizacyjnych danego klubu, w ostatnich latach to także wsparcie dla kobiet, dzieci i rodzin z Ukrainy, Białorusi, Afganistanu, Turcji.

Bardzo często dzięki osobistym kontaktom soroptymisteek lub nawiązanej współpracy całego klubu działania charytatywne wspomagane są przez zaprzyjaźnione zagraniczne kluby SI, które – tak jak np. soroptymistki z Holandii – włączyły się w budowę ośrodka rehabilitacyjnego i ufundowały basen rehabilitacyjny w jednym z polskich miast. Z kolei polskie kluby wspierają działania klubów SI w krajach dotkniętych jakimś kryzysem, np. we wspomnianej Turcji po trzęsieniu ziemi.

Ważnym obszarem działalności SI w Polsce jest kultura. Podejmowana działalność w tym zakresie jest dwukierunkowa.

Pierwszym kierunkiem działalności klubów jest wyszukiwanie i promocja młodych talentów – wyróżniających się uczniów szkół muzycznych i plastycznych. W ramach tej działalności kluby pozyskują środki na zakup sprzętu muzycznego, pomocy plastycznych oraz włączają się w organizację licznych koncertów, wernisaży promujących młode talenty. W ramach pozyskanych środków kluby finansują pobyt dzieci i młodzieży na warsztatach muzycznych, plenerach plastycznych oraz fundują w roku dla czwórki młodych utalentowanych uczniów stypendia naukowe.

Drugi kierunek dotyczy działań związanych z pozyskiwaniem środków na renowację zabytków-eksponatów ważnych dla danego środowiska. Za tę wszechstronną działalność w sferze kultury wiele klubów SI w Polsce otrzymało zaszczytne wyróżnienie Mecenas Kultury Polskiej. Ważnym obszarem jest edukacja realizowana w formie konferencji naukowych, seminariów, klubów dyskusyjnych, których tematyką są m.in. uwarunkowania ekonomiczne i kulturowe społecznego zaangażowania kobiet w Unii Europejskiej i Europie Wschodniej.

Polskie kluby soroptymisteek prowadzą szeroką współpracę międzynarodową, włączając się w realizowane wspólnie projekty. Soroptymistki włączyły się między innymi w działania dla Bangladeszu, niosąc pomoc małym dzieciom zagrożonym ślepotą z powodu niedoboru witaminy A, gromadziły pieniądze na rozwój oświaty i leczenia. Opieką objęły zagrożoną chorobą AIDS Tajlandię, do której systematycznie przekazywane są środki finansowe na szkolnictwo zawodowe dla młodych

dziewcząt, by mogły zdobyć wykształcenie i zawód, pozwalające na samodzielne utrzymanie się. Soroptymistki wspierają kobiety w Ruandzie, które prowadzą heroiczną walkę o ocalenie sierot przyjętych na wychowanie. Elastycznie zareagowały na zdarzenia nagłe, np. wsparcie powodzian, wsparcie klubu SI w Turcji po trzęsieniu ziemi.

Bezsporną zasługą polskich soroptymisteek jest fakt, że jako pierwsze wkroczyły za dawną żelazną kurtynę, a aktualnie są głównymi inicjatorkami pomocy kobietom na Wschodzie, głównie w Białorusi, gdzie koszty przeobrażeń społecznych i gospodarczych są szczególnie wysokie.

Spoleczna i moralna wartosc relacji międzyludzkiej SI

Wyjątkową pomoc soroptymistki świadczą sobie wzajemnie, otwierając swoje serca, a często także i swoje domy. Organizacja ta skupia bowiem kobiety, które część siebie poświęcają innym, które pracują nad sobą, a przynależność do organizacji nie jest dla nich drabiną do sukcesu zawodowego i społecznego, lecz miejscem kultu etosu pracy i służby społecznej. Hymn soroptymisteek odzwierciedla istotę ich postawy społecznej:

Jeśli potrafię służyć Wam, jeśli potrafię przyjaźń dać
Jeśli potrafię zmniejszyć ból, ciesząc się, dzieląc zysku wór
Wtedy, co radość znaczy – wiem
Radość spełniona każdym dniem
Dlatego wiem, że bardzo chcę soroptymistką być
Wolność to radość w każdej z nas
Przyjaźni ręce dają znać
Dbać o dom własny, kochać Was
Bogu być wdzięcznym za swój los
Wtedy wiem dobrze, czym życie jest
W tym zrozumieniu będę trwać
Dlatego wiem...

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wsparcie jest obecnie potrzebne jednostkom, grupom znajdującym się w różnych sytuacjach życiowych, różnym położeniu społeczno-ekonomicznym, psychicznym, posiadającym różny status społeczny; w układach rodzinnych, sąsiedzkich, koleżeńskich i zawodowych; w różnych okresach życia: od dzieciństwa do wieku sędziwego; w makroukładach, w społecznościach lokalnych, a także w życiu osobistym. Wiele się w związku z tym mówi o konieczności wypełniania przestrzeni społecznej takimi relacjami między ludźmi, które przeciwdziałałyby samotności człowieka, które – nie niszcząc jego

tożsamości – byłyby także płaszczyzną społecznego odniesienia dla jego życia⁵. Idea soroptymizmu wspaniale wpisuje się w to zapotrzebowanie, łączy bowiem kobiety, które się w niej odnajdują, mogą się nawzajem wspierać, w zaprzyjaźnionym gronie spełniać swoje oczekiwania intelektualne i kulturalne, a także wiele dać z siebie innym. Bliskie, niemal codzienne kontakty kobiet z całego świata w ramach soroptymizmu, kobiet gotowych zabierać głos w sprawach ważnych, to również nadzieja na wzajemne zrozumienie, wsparcie, a szerzej rzecz ujmując – może nazbyt górnolotnie – to nadzieja na utrzymanie pokoju na świecie.

Funkcjonowanie klubów soroptymistek stanowi swoiste zaprzeczenie stereotypowego myślenia, że w okresie, gdy człowiek przechodzi czas swojej najwyższej aktywności zawodowej i rodzinnej, a także gdy osiągnie satysfakcjonującą pozycję zawodową i finansową, cechuje się jedynie silnym indywidualizmem, w którym brak jest już miejsca na działanie prospołeczne. Soroptymistki ukazują sens ludzkiego wysiłku, szerzej – sens ludzkiego życia. Ich działalność stanowi przykład wspaniałego humanizmu. Przekonują one, że poprzez aktywną postawę i pomaganie innym warto przyczynić się do budowy dobra wspólnego i dzięki temu być szczęśliwym. Przytaczanie takich przykładów jak działalność soroptymistek jest szczególnie istotne teraz, gdy wartości humanistyczne się relatywizują, gdy relacje nasze charakteryzuje krótkotrwałość, a życie w poszczególnych jego obszarach cechuje jedynie tymczasowość (szybkie życie, doraźne zadowolenie, lekkość bycia, fragmentaryczność wszystkiego, sztuczność zamiast autentyczności), gdy wreszcie w życiu codziennym zmagamy się nieustannie z wieloma niekorzystnymi zjawiskami, które dotyczą zarówno życia społecznego, jak i wewnętrznego (psychicznego) rozwoju jednostki. Człowiek współczesny, pomimo osiągnięć techniki i związanych z tym wielu możliwości zaspokojenia swoich potrzeb, jednocześnie poszukuje alternatywy dla własnych wyborów, warto więc mu je wskazywać.

Podsumowanie

Przybliżając ideę ruchu społecznego, jakim jest mało znany soroptymizm, zmierzałam do tego, by wskazać na dokonującą się zmianę także w sferze działania społecznego poszczególnych jednostek, grup czy środowisk. Aktywność społeczna, o czym informują nas kolejne badania CBOS, choć wolno, lecz jednak systematycznie wzrasta. Można więc prognozować, że nowo tworzące się organizacje, nowe ruchy, inicjatywy, których podłożem jest aktywność ludzka – tak przecież dla nas ważna, gdy spojrzymy z perspektywy korzyści, jakie stwarza funkcjonowanie społeczeń-

⁵ K. Obuchowski, *Mikro i makro świat człowieka*, [w:] B. Suchodolski (red.), *Strategia obrony i rozwoju cywilizacji humanistycznej*, Warszawa 1997.

stwa obywatelskiego – będzie rozwijała się w swoistych enklawach, a nie jak dotychczas w znacznej większości – na zasadzie spontaniczności ludzkiej wynikającej z potrzeb ludzi. Z dużą więc dozą prawdopodobieństwa można zakładać, że nowe ruchy społeczne w swej strukturze organizacyjnej będą hermetycznie zamkniętymi zespołami, budowanymi z niezwykłą skrupulatnością przez jej członków, a dobór kolejnego kandydata uwarunkowany będzie posiadaniem przez niego określonych pożądanых cech, umiejętności czy innych ważnych dla grupy zalet i instrumentów. Trudno oczywiście jednoznacznie oceniać, czy kierunek ten jest zaletą czy też zagrożeniem rozwoju demokracji i społecznego zaangażowania ludzi, jest jednak jedną z alternatyw, pożądaną wśród określonych typów ludzkich i środowisk, gwarantujących pozyskanie ich dla działania społecznego. Sens społecznego działania realizuje bowiem założenia humanizmu, w którym podstawową wartością jest człowiek i jego dobro. Za najważniejsze przyjmuje się uznanie godności osoby, znaczenie i wartość relacji międzyludzkich, prawo do rozwoju. Niezmiernie ważne jest „działanie, którego istotą jest, jak podkreśla Stefan Kunowski, podnoszenie człowieka, szczególnie tego, który znajduje się w sytuacji trudnej⁶.

Przypomnieć warto, że działanie społeczne należy do podstawowych zagadnień teorii pedagogiki społecznej – nauki zanurzonej w praktyce życia społecznego. Z perspektywy pedagogiki społecznej akcent w działaniu kładziemy na człowieka aktywnego, dążącego do wywołania pożądanej zmiany w środowisku, do „ulepszania tego, co jest, aby było lepiej”⁷. Aktywny udział człowieka oznacza zarówno jego aktywność w kierunku pokonywania trudów życia, jego wewnętrzną przemianę w zgodzie z istotnymi dla rozwoju człowieka wartościami, jego współodpowiedzialność za budowanie wspólnoty, za życie w symbiozie w swoim najbliższym środowisku lokalnym, jak i za wskazywanie wzorców oraz znaczenia osiągniętych efektów związanych z jego aktywnym zaangażowaniem w życie społeczne. Działanie, jak przedstawia Jean-Marie Barbier, jest „ukierunkowane na dominujące intencje transformacji świata fizycznego, społecznego i/lub mentalnego. (...) W odczuciu podmiotów zaangażowanych w działanie i ich partnerów działanie stanowi jedność relacji między nimi i ich otoczeniem. To oni określają jego ramy”⁸. A zatem to proces w „którym i poprzez który jednostka wchodzi w relacje ze swym otoczeniem”⁹. Zaangażowanie w działanie społeczne wymaga, o czym należy pamiętać, przede wszystkim uświadomienia sobie zestawu wartości, którym owe działanie ma służyć, jego istotnym kierunkiem jest bowiem sensowne i świadome zorientowanie na innych. Gotowość do współdziałania wymaga jednak od

⁶ S. Kunowski, *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Łódź 1981, s. 184.

⁷ S. Kawula, *Studia z pedagogiki społecznej*, Olsztyn 1996, s. 68.

⁸ J.-M. Barbier, *Leksykon analizy aktywności. Konceptualizacje zwyczajowych pojęć*, przeł. i opr. E. Marynowicz-Hetka, Łódź 2016, s. 67.

⁹ *Ibidem*.

człowieka wyjścia poza horyzonty „życia urzędzonego”, w którym „jeśli nawet akceptuje, w pewnym zakresie, jego postulaty dobrobytu, wygody przyjemności, nie czyni ich jedynymi celami dążeń. (...) Być może człowiek jest tym bardziej człowiekiem, im śmieiej przekracza swe własne osiągnięcia i swe granice. (...) W życiu wartościowym rzeczywistość jest wyzwaniem i jest apelem, a zarazem jest strefą naszego prawdziwego istnienia. Między ludźmi i światem zostają nawiązane więzy łączności bardziej różnorodne i głębokie niż w jego konsumpcyjnym wykorzystaniu. Są to więzi wspólnoty, która mieści w sobie i wysiłek, i spokój, trud i zabawę, konstrukcje i kontemplację”¹⁰.

Opisana działalność niezwykłych kobiet, zorganizowanych aktywnie w klubach Soroptimist International, wpisuje się w pełni w założenia życia wartościowego, stanowiąc niezwykły przykład tego, jak w dobrze zorganizowanej grupie można zrobić tak wiele dla dobra ludzi.

Bibliografia

- Barbier J.-M., *Leksykon analizy aktywności. Konceptualizacje zwyczajowych pojęć*, przeł. i opr. E. Marynowicz-Hetka, Łódź 2016.
- Frysztański K., *Między ładem dominującym i alternatywnym; przyczynek do socjologicznej interpretacji sektora pozarządowego*, [w:] B. Kromolicka (red.), *Praca socjalna w organizacjach pozarządowych. Z problemów działania i kształcenia*, Toruń 2005, s. 15–24.
- <https://www.soroptimistinternational.org/> [dostęp: 24.01.2025].
- Kawula S., *Studia z pedagogiki społecznej*, Olsztyn 1996.
- Kromolicka B., *Doświadczenie człowieczeństwa – rozważania w pigułce*, [w:] I. Kubiacyk i in. (red.), *Wartości, symbole i znaki dobra w pedagogice społecznej*, Poznań–Środa Wielkopolska 2012, s. 115–121.
- Kunowski S., *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Łódź 1981.
- Obuchowski K., *Mikro i makro świat człowieka*, [w:] B. Suchodolski (red.), *Strategia obrony i rozwoju cywilizacji humanistycznej*, Warszawa 1997, s. 148–167.
- Suchodolski B., *Labirynty współczesności*, Warszawa 1975.

¹⁰ B. Suchodolski, *Labirynty współczesności*, Warszawa 1975, s. 148–149; oraz B. Kromolicka, *Doświadczenie człowieczeństwa – rozważania w pigułce*, [w:] I. Kubiacyk i in. (red.), *Wartości, symbole i znaki dobra w pedagogice społecznej*, Poznań–Środa Wielkopolska 2012, s. 115–121.